

Alena BINDEROVÁ, *Soudnictví a kriminalita v Jindřichově Hradci na počátku 17. století*, České Budějovice 2012, (bakalářská práce Ústavu archivnictví a pomocných věd historických Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích), 40 s.

Posudek oponenta bakalářské práce

Problematika městské správy v novověku představuje pro badatele vděčnou oblast zájmu nejen pro nepřeberné množství témat, jímž se lze v této sféře věnovat, ale stejně tak i pro velké množství doposud málo nebo vůbec nevyužívaných pramenů, které v této správní sféře vznikly a jsou dnes uloženy v českých archivech. Alena Binderová se ve své bakalářské práci zaměřila na problematiku městského soudnictví v Jindřichově Hradci na konci předbělohorské doby na základě zkoumání městské soudní knihy z let 1610-1618. Podle tohoto a některých dalších kompatibilních pramenů dochovaných z Jindřichova Hradce se zaobírala také sledováním kriminality ve městě v inkriminované době.

Úvod (s. 1) autorka věnovala až přehnaně stručnému vymezení svého badatelského záměru. První kapitola (s. 1-3), nazvaná „*Město a vrchnost*“, je kompilativního charakteru a přináší velice povšechný přehled základních (většinou poučených čtenářů všeobecně známých) údajů o dějinách Jindřichova Hradce a o rodinách šlechtických majitelů panství do roku 1652. Další kapitolu (s. 3-6) „*Městské právo a správa*“ autorka věnovala úvodu do problematiky městské správy a soudnictví v předbělohorské době. Nevyvarovala se zde však nepřesností (např. podivná charakteristika apelačního soudu na s. 4, tehdy navíc zvaného „rada nad apelacemi“). Ve třetí, podstatně zdařilejší, kapitole (s. 6-10) pod titulem „*Pohled do města*“ autorka prostřednictvím studovaných pramenů, které hojně doslovně cituje, přibližuje mechanismy fungování městské správy a soudnictví v Jindřichově Hradci, včetně různých úředníků, zaměstnanců i zřízenců. Osvětluje částečně i vazby správy města a městského soudnictví na místní vrchnost, ačkoliv právě tento aspekt by býval zasloužil – v případě vrchnostenského města zejména – mnohem hlubší a detailnější analýzu. Čtvrtá kapitola označená „*Městské knihy*“ (s. 10-11) představuje tento typ úředních dokumentů vedených jindřichohradeckou městskou radou a jejími zaměstnanci, které se do současnosti dochovaly ve fondu Archiv města Jindřichův Hradec. Navazuje další kapitola (s. 11-12) nazvaná „*Městská kniha – rozbor*“ a zaměřená již pouze na městskou soudní knihu z let 1610-1618 (SOkA Jindřichův Hradec, AM JH, inv. č. 234, kniha č. 164), její vnější a vnitřní znaky. Uvozuje tu část práce, která plně vychází z rozboru pramene a přináší mnohé cenné informace o konkrétní situaci v Jindřichově Hradci. Podobného charakteru je i následující kapitola „*Rychtář Jan Švenda neboli Žádný*“ (s. 12-14) přibližující zřízence městské rady, z jehož činnosti kniha vznikla.

Následuje kapitola „*Kvantifikace*“ (s. 14-15) shrnující číselné údaje o počtu zapsaných případů, což mohlo být součástí kapitoly s rozбором knihy, kde by tyto údaje působily logičtěji. Další je kapitola „*Civilní právo*“ (s. 16-18) zpřehledňující sporné civilní případy zachycené v prameni poměrně chudě, a kapitola „*Trestní právo*“ (s. 18-33) vnitřně členěná do šesti podkapitol podle věcného obsahu trestních případů. Poslední podkapitola nazvaná všeobsažně „*Ostatní*“ ovšem obsahuje několik případů, které by bylo vhodnější zařadit do předchozích podkapitol. Mám na mysli například „veřejné pobuřování“ (s. 29-30), které náleží v této době do činů proti mravnosti (mravný člověk veřejně nepobuřoval!), a kam lze zařadit i uličníka prozpěvujícího oplzlé písničky, stejně jako nenechavého šafáře obcujícího s děvečkami (s. 30). Mezi činy proti místní administrativě lze zařadit potulku bez řádných dokladů (s. 30).

Můžeme jen litovat, že autorka nevěnovala více pozornosti a nepokusila se o případně širší bádání ohledně velmi zajímavého případu raně novověké sociální disciplinace. Mám na mysli hrdelní kauzu Víta perníkáře (s. 31-32), u které by bylo velice zajímavé zjistit, zda se v tomto případě jednalo jen o pouhého nevyvázaného potíživu anebo zda mělo jeho chování (i s následky, které byl nucen nést) nějaké hlubší příčiny, čemuž by nasvědčovaly ony „přímluvy poctivých lidí“ snažících se pro něho dosáhnout omilostnění, což se i podařilo. Velice zajímavé by bylo i prozkoumání postojů a úlohy vrchnosti v tomto případě. Nemohu nezmínit, že u mne Vít perníkář vyvolal velmi silné asociace s případem Jana Kužela z Pelhřimova, jenž byl tamní radou podobně striktním způsobem řešen ve druhé polovině 17. století (K. Polesný, Manuál pelhřimovské městské rady 1680 – 1685, Pelhřimov 2007).

Poněkud mě zaskočil autorčin údiv nad tím, že městská rada rozhodovala bez městského rychtáře a o svých rozhodnutích ho „neráčila“ informovat (s. 29). No a co? Byla nadřízeným orgánem (správním úřadem i městským soudem) a rychtář přece byl jen pořádkově-policejním zřízencem, kterého zaměstnávala. A v okamžiku, kdy rychtář nedělal, co dělat měl (případně opačně), zkrátka „mazal do šatlavy“, kam jindy jiné provinilce sám na rozkaz rady vsazoval.

V závěru (s. 33) autorka opět velice stručně rekapituluje získané poznatky. Součástí práce je seznam použitých pramenů a literatury.

Alena Binderová předloženou sice studii splnila zadání bakalářské práce, a proto ji doporučuji k obhajobě, ale vzhledem ke shora uvedeným pochybením a nepřesnostem ji navrhuji hodnotit stupněm **v e l m i d o b ř e**.

Pelhřimov, 21. srpna 2012

Martínková
Mgr. Lenka Martínková, Ph. D.